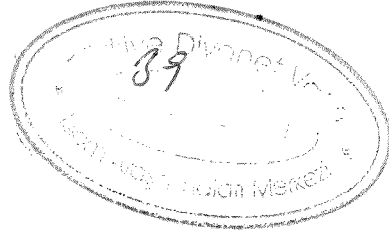

14 Ocak 2003

Doğrudan Efendi Mehmed

Erdem, cilt. 12, Sayı 38, (2002) 2002 Ankara

05 MART 2003

ON YEDİNCİ YÜZYILDAN BİR MUHABBET EHLİ DAHA: KÂŞİF

AYŞE BÜYÜKYILDIRIM*

On yedinci yüzyılın yarısında yaşayan Kâşif'le ilgili olarak bize, Sâlim, Safâyi, Belîğ, Vakâyi'ü'l-Fuzalâ, Mecelletü'n-Nisâb, Sicill-i Osmâni ve Âdâb-ı Zurafâ Kaynaklık ederler.

Tezkirelerin bildirdiğine göre Kâşif, hicrî 1076 (1666) yılında İstanbul'da doğmuştur. IV. Mehmed döneminde Nakîbü'l-eşraf olan Es'adzâde Seyyid Mehmed Saîd Efendi'nin oğludur.¹

Asıl adı, Seyyid Mehmed Sa'düddin Efendi² olan Kâşif, Osmanlı Devletinde önemli bir rolü olan Hocazade ailesine mensuptur. Kâşif'in babası Esadzade Seyyid Mehmed Saîd Efendi, 16. yüzyılda şeyhülislâmlık da yapmış olan Tâcü't-Tevârih adlı meşhur tarihinin sahibi Hoca Sadeddin Efendi'nin torunudur.

Mehmed Saîd Efendi, dönemin hatırı sayılır bilginlerinden ilim ve fazilet sahibi bir kişidir. Çocuklarının eğitiminde, hem kendisi etkili olmuş hem de onlara dönemin değerli şahsiyetlerinden dersler aldirmayı ihmal etmemiştir.

Kâşif'in ilme olan sevgisi dolayısıyla hocalarının önünde gece sabaha kadar 'şem'-i fûrûzân' gibi hizmet ettiği belirtilmektedir. Bu sevgi ve ilgi, onu 'ilm-i marifet', 'ilm-i kitâbet' ve 'hüsn-i hat'ta parmakla gösterilecek kadar hünerli ve saygın bir şahsiyet hâline getirmiştir.³

1093 (1684) tarihinde Şeyhülislâm Çatalcalı Ali Efendi'den mülâzım olup müderrislik mesleğine girmiştir.⁴ Bunu takiben, ilk olarak Cafer Paşa

* Dr.

¹ Salim, Tezkire-i Salim İst. 1315, s.570.

² İsmail Belîğ, Nuhbetü'l-Âsâr Li-Zeyli Zübdeyi'l-Eşâr, Hzl., Abdülkerim Abdülkadiroğlu, Ank. 1985, s. 440-444

³ Salim, age., s. 570.

⁴ Şeyhi Mehmed Efendi, Vakâyi'ü'l-Fuzalâ II-III, Hzl., Doç. Dr. Abdülkadir Özcan, İst. 1988, s.158.

012
12/12/1907
100

—SADEDDİN EFENDİ, MEHMET 100.

SON DEVİR OSMANLI ULEMASI
(İlmiye Ricalinin Teracim-i Ahvali)

CİLD : 4 - 5

MİLLÎ GAZETE
YAYINLARI

Yerebatan Caddesi No: 45, Kat: 4
Cağaloğlu - İstanbul

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi Kütüphanesi	
Kayıt No :	1907-60
Tecrif No :	920534 AİC.S

Eğridere naibi iken 16 Nisan 1328 (1912) tarihinde vefat etmiştir. (Dosya nu: 286)

MEHMED SAADEDDİN EFENDİ (Perşembeli)

Hacı Müftüzâde Hacı Hüseyin Efendi'nin oğlu olup 1272'de Ordu'nun Perşembe kazasında doğmuştur. Medresede akaide kadar ders görmüştür.

İlk önce Ahiçelebi mahkemesi kâtibliğinde bulunmuş ve 1309'da Hopa Kazası niyabetine tayin olunmuştur. En son olarak da Kalecik, Nallıhan ve Mudurnu kazaları niyabetlerinde bulunmuştur. Kânunisanî 1328 (1912)'de Mudurnu'dan azl edilmiştir. (Sicil defteri, c. 1, sh: 37/38)

MEHMET SAADEDDİN EFENDİ (Şamlı)

Sayda sabık müftüsü Haşimi sülâlesinden Lütfizâde es-Seyyit Muhyiddin Efendi'nin oğlu olup 1240 (1824) tarihinde Şam'da doğmuştur. Tahsili meşrût olan ilimleri hoca efendilerden okuyup icazet almıştır.

Fıkha ait «Merci'r-Riyase fi Ahkâmi's-Siyase», «Fütihatü'l-İrşad limen Erade'l-Hükümete beyne'l-İbad», «Tarihu'l-Ahkâm li'l-Kuzadı ve'l-Hükkâm», nasihatlere müteallik «İasetü'l-Melhûf ve İstinâu'l-Ma'rûf», ve yine «Neylü'l-Ecûr fi İdhali's-Surûr», ve çocuklar için «Kitabu'r-Riyazi'l-Müskiyye li'l-Mekâtibi'r-Rüştiye», yazıya ait «Risaletü İneyetü'z-Zabt fi Ma'rifeti Resm-il-Hat», Ehl-i Beyte ait «Ravzatü'z-Zahide fi's-Sülâleti't-Tahire» adlı eserlerinden «Kitabu'r-Riyaz...» Maarif nezaretinin ruhsatı ile basılmış ve rüştiyelerde okutulmuştur. Ayrıca «Tenviru'l-Elbab fi'l-Ahkâmı ve'l-Adâb» adlı bir eseri daha vardır.

29 yaşında (1264)'de Hama Sancağı bekaya tahsiline memur edilmiştir. 1270'de Şam'a bağlı Ammare kazası şer'iyye mahkemesi kâtibliğine tayin olunmuştur. H. 1273'de ilk olarak Hasnû'l-Ekrat Kazası naibi olmuştur. Daha sonra da Ma'retü'n-Nu'man, Sayda, Rumkale, Humus, Hassa, Akkâr, Baâlbek ve Buka' Kazalarına tayin olunmuştur. İkinci defa olarak H. 1309 (M. 1891)'da Baâlbek Kazası niyabetine tayin olunmuştur. İki yıl hizmetten sora Baâlbek'ten ayrılmıştır.

İlmi rütbesi Rebiulaher 1279'da Musıla-i Süleymaniye Edirne müderrisliğine terfi' olunmuştur.

Mümaileyh 16 Ramazan 1317 (18 Ocak 1900) tarihinde vefat etmiştir. (Dosya nu: 2151)